

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno ponedeljke in dneve po praznikih, ter vsaj po pošti prejemam, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrť leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrť leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja. za mesec, 30 kr. za četrť leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dlake volja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrť leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemam za četrť leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne peti-vrate 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa". Opravišтво, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši.

Ustavoverna pravičnost.

Z nekacim dopadanjem in samozadovoljstvom ustavoverna „N. fr. Pr.“ v svojem članku od 5. nov. gleda v novi državni zbor, ki se je na Dunaji sešel, in v katerem so prišli — kakor ona pravi — „mandatarji vseh strank, resolucijski, federalistični in avstrijsko nadahneni Poljak, zavedajoči se galski žid, ustavoverni Rusin, mlad slovenski zagovornik jugoslovanskih narodnih idej, dalmatinski avtonomaš, ultramontanski Nemec iz Tirola, Salzburga, zgornjega Avstrijskega in Štajerskega, kakor tudi liberalni tirolski Italijani.“ In dalje se „N. fr. Pr.“ baha, kako pravičen je Nemec, ki tu vlada, ker je dopustil — da je vsak narodnjak v svojem jeziku obljubo storil. — „Nemci — vsklikne „N. fr. Pr.“ — se soglašajo z načelom: „Pravičnost vsem udom tega društva narodov v Avstriji.“

O, da bi resnica bila, kar tu glavni organ ustavovercev piše! Potem bi se mi vsi srečne imenovali, in Avstrija bi bila srečna s svojimi narodi, in močna — kar zdaj nij.

A to je žalibog, da res nij, kar organ vladne stranke tu trdi. Niti niso vsi avstrijski narodi tu v državnem zboru zastopani, niti nij nikdar istina, da bi Nemec pravičen bil drugim narodom.

Zastopan nij češki narod v državnem zboru, narod, ki šteje pet milijonov duš, krepak in žilav narod. Dokler on ne bode sodeloval, nikdar se ne more reči, da je Avstrija urejena, niti da je na zunaj močna.

Res je, da so zastopani drugi narodi. Ali kakó? Mi Slovenci bi morali imeti čez 20 poslancev, a imamo jih osem. Volilni red, kakor so ga „pravični“ Nemci sestavili, nas je izročil po mestih c. kr. uradnikom, „pravična“ nemška vlada je po svojih organih na vse moči proti nam agitirala. In tako se godi tudi drugim Slovanom, tako se je zgodilo, da ima v državnem zboru manjšina — večina.

„Nemec se drži gesla: „pravičnost vsem narodom.“ Bog! kje je to Nemec pokazal, kjer se je s Slovanom sešel? Morda s tem, da njegov jezik povsod v naših šolah in uradih našemu prostor jemlje, ter se tako našemu narodnemu napredovanju žila spodvezuje? Morda s tem, da Nemec povsod proti domačinom agitira?

Ako ustavoverni, zdaj v Avstriji vladajoči Nemci mislijo, da so nam že pravični, če nam pusté v svojem jeziku delati obljube zvestobe zakonom in državi — rečemo jim, da s temi malostmi nij nikakor še pravice. Nego, oni naj iz teorije prestopijo v prakso, oni naj spoznajo, da potem stoprv so nam Slovanom pravični, ako nam pusté, da si ustvarimo s svojo močjo in z državno po-

močjo trdna tla poročstva za svoj narodni obstanek in narodni razvoj. Potem še le bomo skupno delali za človečanski vzajemni napredek in občno svobodo, potem še le bodo oni pravični.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 5. nov. [Izv. dop.]

Slovesno odpiranje državnega zbora. Ob 12. uri so se zbrali udje poslanske in gospodske zbornice v ceremonijelski dvorani cesarskega dvornega grada v precej obilnem številu, in slovesno odpiranje državnega zbora se je vršilo po že znanem načinu, katerega tu ne bom popisoval. Imenitneje je, kar je cesar govoril zbranim poslancem. Prestolni govor se glasi:

„Prečestiti gospodje obeh hiš državnega zbora!“

„Z veseljem vidim, da ste se zbrali, izpolnovate svojo državljansko dolžnost, okolo mojega prestola, in cesarski Vas pozdravlja Vam kličem: dobro došli!

Nov oddelek se je začel v našem ustavnem življenji. Sè sestavo zbornice poslancev po neposrednih volitvah, je državno zastopstvo dospelo do svoje samostojnosti, in ustvarjena so tla, na katerih morejo vse stranke svoje pravice in želje popolno izrazovati. Vaš nalog, čestiti gospodje! bode, da z modro premišljenostjo zidate na dobljenej podlogi, in da složni z mojo vlado skrbite za utrjenje in daljno razvijanje naših ustavnih naprav. Ne da bi škodili zagotovljenim pravicam posameznih dežel, bodete pospeševali edinost in moč cesarstva; ne da bi prezirali interese različnih narodov, bodete zadostili državnim potrebam, in se boste z nedeljeno močjo velikim in težavnim nalogom posvetili, za katerih povoljno rešenje prosim Vaše modre pomoči. Na ta način se bode po mirnem potu in z vztrajnim delom posrečilo, doseči želeni cilj, da namreč s harmoničnim ravnanjem interese vsega cesarstva, kakor tudi njegovih delov, in z udano ljubeznijo do skupne domovine poravnamo nasprotja in ustanovimo za stalno notranji mir.

Za neko dobo vzrastka in razvoja narodno gospodarstvenega prišel je eden onih zaobračajev, kakoršni v gospodarskem življenji narodov vsled precenjenja kapitalske moči in prenapetosti kredita od časa do časa z elementarno silo nastopijo. Moja vlada se je trudila v mejah svoje odgovornosti, katero jej nalagajo zakoni, oblastja trgovine in industrije kolikor mogoče varovati pred pogubnimi nasledki tega pretresa javnega zaupanja. Naredbe, ki so se storile za tega delj, opiraje se na §. 14. državnih osnovnih postav, izročile se Vam bodo takoj v ustav-

no obravnavanje. Moja vlada Vam bode ob enem korake nasvetovala, ki se pripravi zde, upadlo zaupanje povzdigniti, gospodarstveno delovanje od trajnih motenj obvarovati in gospodarski promet na zdrave podloge nazaj privedi.

V državnem predlogu, kateri se Vam takoj predloži, bodete našli uresničena vodila važnosti, po katerih se je treba strogo ravnati, da se državne finance v zadostivnem stanju ohranijo.

Da se silno potrebna reforma direktnih davkov izpelje, predloži se Vam kmalu vrsta postav v načrtu; tudi kar se tiče indirektnih davkov, bo treba Vašega sodelovanja za postav, h katerim so načrti že pripravljeni.

Nehanje privilegija nacionalne banke, ki kmalu poteče, terja, da se uredi za prihodnost nalog in razmera tega instituta, in da se s tem v zvezi narede potrebni koraki, s katerimi naj se doseže tako važna poprava valute.

Da se narodno-gospodarsko postavdajstvo potrebam sedanjosti primeri, je pripravila moja vlada načrte postav, ki imajo za predmet reformo akcijskega in borznega postavodajstva, uravnavanje obrtništva in železništva, kakor tudi povzdigo prvotne produkcije.

Načrti postav, ki so potrebne za izpolnenje pomankljivostij, ki so nastale z rešenjem konvencije, sklenene s svetim stolom, v postavodajstvu o razmeri med katoliško cerkvijo in med državno oblastjo, se Vam takoj predlože.

Moja vlada ima za svojo najvažnejšo nalogo reformo celega kazenskega prava in civilno sodnijskega ravnanja in postavno ustavo, ki je s tem pogojena. Stanje pripravljenih del mi daje upanje, da se bo posrečilo, da se kmalu sklene to važno delo, s katerim bo pravosodje zavarovano, priprostejše in hitrejše.

Postavni načrt o ustanovitvi oskrbovalnega sodnijskega dvora, ki v preteklem zasedanju nij mogel več priti v obravnavanje, se Vam predloži v ustavno obravnavanje.

Moja vlada bo predložila vrsto načrtanih postav, ki se tičejo posebno oskrbovanja invalidov, vkvartiranja vojakov in organizacije in naloga žandarmerije. — Kljube težav, s katerimi se je imela boriti svetovna razstava, se je to velikansko podvzetje razvilo k sijajnej zrelosti in popolnosti, ter doseglo vsestransko veljavo in priznanje. Njen dobrotni upliv na duševno in gospodarstveno življenje narodov, na podpiranje emike, na oživljanje iznajdljivega duha in obrtnijske pridnosti, kakor na pravo cenjenje poštenega dela, se v vseh delih sveta hvaležno priznava. Z veselo zadovoljnostjo morem izrekati, da smo se v tem mirnem svetovnem boji častno

borili in da smo si priborili uspehov, ki domoljubno srce s ponosom in nadejo napolnuje.

Obiski, ki sem jih sprejel od vladarjev sosednjih in daljnih dežel med svetovno razstavo, so prijateljske vezi s temi deželami ožje stisnili, poročstva miru pomnožili, in stanji monarhije v krogu držav povečali čast. Čestiti gospodje obeh hiš državnega zbora! Po spremembi polnih osodah in težkih bojih se Avstrija v notranjem mladi, na zunanje pa spoštovanje zahteva. Povsodi so meje podrite, ki so prostemu gibanju nasproti stale; nastopilo se je na pote, ki peljejo do rešenja velike naloge: do zedinjenja avstrijskih narodov v močno, od idej prava in svobode navdano državo. Na tej nalogi, častiti gospodje, delajmo, zvesti mojemu geslu: „Zedinjenimi močmi“, in zedinimo svoj trud složnim duhom v slavo in blagor naše ljubljene Avstrije.“

Po branem govoru se je cesar vrnil v svoje sobane. Pred gradom sta stala dva bataljona pesčev, ki so streljali pred začetkom slavnosti; po odhodu cesarjevem pa so gromeli topovi.

Druga seja državnega zbora je bila napovedana na 1. uro popoldne, pa se je še le okoli 2. ure začela. Nekateri poslanci so storili obljubo. Pri tej priložnosti se je isterski poslanec, dr. Vitezič, zopet pritožil, zakaj se v prvi seji obljuba nij brala tudi v hrvatskem jeziku. Predsednik ugovarja, da nij prestave v tem jeziku. Zbornica se je potem po žrebu razdelila v devet oddelkov, katerim so se volilni akti v pregled izročili.

Prihodnja seja bode v ponedeljek 10. novembra. V tem času bodo oddelki svoje delo večidel dovršili. — **Dalmatinski** poslanci še niso došli; imajo osemdnevno kontumacijo, predno smejo v Trstu iz ladije.

Cerkev in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye.)

(Dalje.)

Dandenes je to načelo sploh priznано. V sedem in tridesetih državah in teritorijih, ki se raztezajo od atlantičnega do tihega morja, je religiozna svoboda popolna in ker nij več oficijelne cerkve, tudi besedi disidencije in toleranca nemati njenega pomena več. Vse konstitucije posameznih držav so si podobne; vsaka začne s tem, da časti boga, in vsaka izjavlja, kakor masahuzecka konstitucija, da javno bogočestvenje, učenje pobožnosti, religije in morale pospešujejo srečo in blagostanje vsakega naroda in varujejo republikansko vladno; a v obče postavodatelj dostavlja, da dolžnost, ki jo imamo izpolnovati proti našemu stvarniku, more voditi le pamet in prepričanje, ne pa sila in krutost. Tako govori virginijaska konstitucija. Kar se tiče elementov, ki sestavljajo religiozno svobodo, izraženi so precizno v konstituciji New-Jersey-a leta 1844:

„Nikomur se ne sme uropati neprecenljivi privilegij, moliti vsemogočnega boga na način, ki najbolj ugaja njegovej vesti. Nihče, pod nobenim pogojem, se ne sme siliti, da bi bil navzoč pri religioznem opravilu, ki je proti njegovej veri ali razsodbi. Nihče nij zavezan plačevati desetino, davke, ali kake drugačne denarje za zidanje ali popraviljanje kake cerkve, ali za vzdrževanje duhovnika

kake vere, ki se mu ne zdi dobra, ali h kateri ne pripada. Nobena cerkev nema večje veljave od druge. Naj si pri dopuščanju k javnej službi ne terja spričalo (test), in nihče se ne more motiti, pri uživanju svojih civilnih pravic zaradi svojih verskih načel.“

Z eno besedo, državne vere nij; vsakdo moli boga, kakor semu prav zdi, in podpira dohodke one cerkve, katero ima za svojo. Svoboda je popolna; država se ne meša v svete reči, nego je samo porok, da sme državljan svobodno in mirno izvrševati ono vero, ki si jo je izvolil.

Gledimo zdaj, kak je položaj države, kak oni, ki ga imajo cerkve, in kake so razmere, ki neobhodno potrebno obstajajo med cerkvijo in državo.

(Dalje prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. novembra.

Vsi **dunajski** časopisi govorijo o cesarjevem prestolnem govoru, katerega prinašamo tudi mi na drugem mestu. Ustavoverci to se ve da so navdušeni.

Kdo bo v **državnem zboru** predsednik, nij še določeno. Kakor so prej imenovali Rechbaura, tako imenujejo zdaj Kellersperga in več drugih. — Rusini so naredili svoj klub, torej nikakor ne bodo v vseh točkah z ustavoverci glasovali.

Češki „Pokrok“ prinaša v sredo članek pod naslovom „narodnost ali svoboda?“ Ta staročeški narodni list v daljši razpravi razloži, da je treba najprej skrbeti za to, da se narodnost ohrani, potem še le pride vprašanje svobode. „Najprvo biti, — a potem kako biti.“ Na tem načelu je Italija se zedinila, in Nemčija velika postala. Tako se mora tudi vsa češka narodna stranka pod tem geslom v edinosti držati.

Vnanje države.

Francoska narodna skupščina v Versaillesu se je zopet zbrala, in njeni sklepi bodo imeli odločilen upliv na politično osodo o bodočnosti francoske zemlje. Podaljšanje Mac-Mahonove oblasti se bo bržkone z veliko večino sklenilo, a vprašanje je, ali se bo mogel znanprej še opirati na nesrečne rojaliste, na bankrotni desni centrum, ki je po suverenem samosilji deželo trpinčil in na vsak način, naj je bil še tako nenaraven, Chamborda na tron tlačil. Iz parlamentarnega dogodjaja prihodnjih dni se ima pokazati, da-li imajo republikanci toliko energije in moči, kakor so imeli dozdaj dobre volje in discipline, da z vspehom pogledajo v oči razkrinkanim političnim sleparjem. „République française“ zahteva od mož levega centra, naj vzamejo v roke voditeljstvo osode francoske zemlje. „Francoska vas k temu povablja“, govori Gambettov list, „vas k temu sili, in s tem kaže, da se njeno prijateljstvo dobi s poštenostjo in častjo.“ — Intrige brezmonarhnih monarhistov bodo morebiti imele dober uspeh. Bonapartisti so gruča, katero hoče ta sleparska svojat na vsak način dobiti. Tudi v levem centru bo nekaj Mac-Mahonijancev; kajti Mac-Mahon se je v ta namen dogovarjal z republikancem Périerom, in, kakor „Temps“ javlja, ne brez uspeha.

Španska vlada ne more zdaj niti v severu niti na jugu svojih protivnikov ugnati. Karlistovstvo in intrinsigentovstvo se ujedati v žalostno deželo. Vendar pa bo upornišтва kmalu konec. Demoralizacija in pomanjkanje discipline je položita v grob. Sicer upornikom tudi denarja primankuje.

Bavarski kralj je deputaciji društva veteranov izjavil besede, ki prusko-nemške novine strašno v srce peko. Omenjeno društvo veteranov je pri nekej svečanosti samo modro-bele zastave izobesilo, in baš to je

kralja Ludovika napotilo, da je dejal: „Prav je, da Nas samo z barvami Naše dežele častite; Mi sami plačujemo bavarske uradnike, ne pa kak drugi vladar; zato so ti Nam, in nikomur družemu pokornost zvestobo in udanost dolžni; na Bavarskem je samo en kralj; prebivalstvo na deželi je sicer še dobro bavarsko, drugod pa bavarsko mišljenje popušča in prusko narašča.“

V Zedinjenih državah so bili pri lokalnih volitvah demokrati izvoljeni v državah New-York in Virginia, v Masahuzecu pa republikanci; dalje so bili izvoljeni v New-Jersey, Arkansas in Minnesota republikanci, v Marylandu demokrati, v Wisconsinu fuzionisti. Republikanci so veliko glasov izgubili.

Dopisi.

Iz Maribora 5. nov. [Izv. dopis.] (Učitelji in njih ravnanje.) V enem zadnjih listov bila je prvotna volitev v Kamci spisana, in tam opomnjeno, kako so se učitelji pri volitvah obnašali. Kar velja o kamških učiteljih, ki so zagrizeni nemškutarji, posebno stari „šolmaster“, to nikakor ne velja o vseh ali vsaj o večini učiteljev tega okraja. Večina sme se narodna imenovati; se vé da so to ljudje, ki se vsled izpeljavanja sicer dobrih novih šolskih postav nikakor ne morejo več svobodne imenovati. Čudno je, da imajo učitelji na Štajerskem volitveno pravico, da pa jim postava vse politično delovanje brani. To je gotovo ponižanje tega stanja, ker postava, ki jim politično pravico z eno roko daje, z drugo pa jemlje, ne more drugo pomeniti, kakor da bi hotela reči: pravico glasovanja Vam dam, samo da morate za vladno in nemškutarijo glasovati, drugače Vas izpodim. Učitelji so pri nas po tem takem še daleč od svobode oddaljeni. — To pak bi jih ne smelo zavirati pri poduku, ki vsaj nij politika. Po mojih mislih večina naših učiteljev nij neslovenska, ampak premalo slovenska. Učitelji so po mojem mnenju tudi pedagogi, odgojitelji, in imajo dolžnost: vzrejati dušne moči, pamet in duh, pa tudi skrbeti za нравstveno ali moralčno vzrejo: za vzboljšanje volje, utrjenje značajnosti itd. S tega stališča pak bi oni morali biti popolnem prepričani, da je poduk samo in in edino na podlagi materinskega jezika mogoč.

Nečem reči, da naši učitelji tega ne vedo, samo to bodi jim povedano, da je med znanjem in dejanjem razloček, in da znanje brez dejanja nič ne velja. Vsakdo vé, da je treba pošteno ravnati, ali koliko se jih zveni za pošteno dejanje? — Jaz bi želel, da bi se naši učitelji rešili onega farizejstva, v katerem jih vidimo tavati: vedeti in znati, kaj je didaktično in pedagogično resnično in zdravo, delati pak ravno nasprotno. Naj se učitelji rešijo strahu pred nemčurji; naj pokažejo, da so modri možje in pravi odgojitelji, ne „služabniki“ nepedagogike in nespameti, in naj verjamejo, njih stanje, poštovanje in veljavnost bode večja nego je. — Naj pak učitelji še eno pomislijo: ako bodo nemškutarijo podpirali, ondaj jih bode ta nemškutarija sama požrla; kajti ako hočejo ljudi tako daleč razvaditi, da se bode vse ponemškutarijo, potem si sami vrata v svojo domovino zapirajo in tla izpodrjavajo, kakor se to godi na nemških gimnazijah in realkah, kjer domačini nobene pravice več nemajo. Čisto dosledno: ako slovenščino

ljudje iz nje tiščijo, tedaj tudi slovenskih učiteljev ni treba, in takó se Nemec širi po lastnej krivdi in gluposti — posebno slovenskih pedagogov, ki ljudstvu sami krive pote kažejo. Zató naj se v svoj in svojega naroda prid in čast bolj za svoj materni jezik potegujejo in nekoliko več moške kreposti pokažejo!

Iz celjskega okraja 5. nov. [Izv. dop.] S člankom „Slovenskega Naroda“ v štev. 253 smo bili vsi svobodomiselnji narodnjaki savinske doline popolnem zadovoljni. Pravo besedo ste rekli in ob pravem času: delajmo stvarno, principijelno; ne odnehajmo od načel narodne svobode in napredovanja, posnemajmo v vsem dobrem in vzvišenem druge narode, gledajmo, kako dela cvet naših sosedov. A domača vojska naj mini. D zdaj smo bili prisiljeni braniti se, prisiljeni osobne bitve biti. Zdaj imamo polje široko. Poleže naj se strast, mi mirni bodimo, — naši protivniki naj se ravnaajo kakor jim drago. Ako jim dopade, še naprej napadati naše može in vse narodnjake, ki so domoljubi a nečejo biti tudi klerikalci — naj delajo kar hočejo. Izobraženi in zavedni del ve pri čem je, ni vam treba več niti braniti se. — Tako pridemo zopet do vspešnejega dela na vseh poljih narodnega razvoja, posebno pa tudi na literarno polje, ki je zdaj en čas bilo tako zapuščeno, uprav zato morda, ker so nam polemike preveč moči ráztrošile in nas preveč vzburljale.

Od savinjskega mosta 1. nov. [Izv. dop.] Minole so volitve, a našim nasprotnikom Nemcem in nemškutarjem in klerikalcem še vedno po glavi rojé. Oni napadajo in pitajo naše rojake, volilne može, kateri so značajni. Vi Šentpavljani boste že videli, kak sad bode prinesla vaša volitev (in več enakega neumnega). Spoznati mora slovenski svet že iz tega, kakšni agitatorji so bili naši nasprotniki, ker še sedaj ne mirujejo. Zastonj je delil župan ter na okolo pošiljal program Žnidaršičev, kakor tudi duhovni kozarjevci Kosarjev. Naši kmetje so oba zavrgli, kar niso cenili. „Slov. Tednik“ se čita čedalje bolj in kmetje se niso zbalí pred hudičevim listom, kajti oni spoznajo, da resnico govori in v njih prid uči. Tako se bo ljudstvo čedalje bolj navadilo samo misliti. Prebudili smo se iz spanja, odprle so se nam oči. Zatoraj čutijo pri nas tudi breme nemškutarskega vladanja županstva in zapovedovanja. Kakor se sliši, hočejo pri prvi volitvi se tudi tega otresti. To bi bilo jako dobro za nas, in sramotni ostanemo, ako ga nemamo svojega ednega rojaka Slovenca, kateremu bi se izročili, zakaj bi se dali od tujcev voditi. Kmet da takrat drugemu svoje posestvo, kadar sam več zmožen ni, a pri nas ni tako. Nemškutarji nečejo popustiti, prisilimo jih z drugačno volitvijo.

Iz Budim-Pešte 6. nov. [Izv. dop.] Pojutrnjem se bode naš državni zbor zopet odprl. Njegova glavna naloga bo, da pribavi od koder godi pokritje za deficit v državnem proračunu za leto 1874. Glede tega pokritja slišalo se je že marsikaj. Enkrat se je reklo, da bo Kerkapoly državno posojilo razpisal, drugikrat se je reklo, da je se neki konzorcij z Rotschildom na čelu našej vladi obvezal, da bo skozi deset let naš državni deficit pokrival, a denes se čuje, da dobimo 40% tistih 130 milijonov tolarjev, katere bode pruska vlada na Dunaj po-

slala. Denar bodemo tedaj gotovo dobili, ga tudi trebamo! — Kako se bodo stranke v našem državni zboru razvrstile, to se še nič ne ve. Kriza v našem političnem strankarstvu še zmirom ni do vrha prikipela. Iz razvalin Deakovcev in Levičarjev vzdiguje se počasi staro-konzervativizem s Sennyeyem na čelu. Strankarske razmere so denes tako razmetane, da bode predstojéče zasedanje našega državnega zbora prava slika burklijajoče apnenice. — Naj bolje priljubljen predmet naših časopisov je bil zadnji čas konzorcij za sekanje gozdov v prejšnji vojniški krajini. Skoro vsi naši časopisi opozicijski in Deakovski pretresovali so ugovorni odpoved konzorcija njemu v prilog. Našim časopisom se očitno pozna, da jih je konzorcij v podobi zlatega deža obiskal. Edini hrvatski „Obzor“ zastopa moževno krajinske koristi, pa njegova bramba brž ko ne, ne bo mnogo hasnila. — Ideja magjarske države nikakor neče napredovati. V Brestovcu v prejšnji banaški vojni krajini bi bili imeli domobranci (honvedi) našo magjarsko zastavo priseči, pa so se branili. Iz Turčanskega sv. Martina na Slovaškem se čuje, da se na mestu ideje magjarorzsaga širi panslavistična ideja. To so lepi izgledi za magjarski narod v prihodnosti!

K vsemu temu je še iz Beograda zagrmel pad Rističevega, Avstro-Ogerske prijaznega in postavljenja Marinovičevega, Prusiji vdanega ministarstva. Ristič je valjda Andrassyju na Dunaji marsikaj obečal, kar je bolj v korist Avstro-Ogerske, nego Srbije. S pomočjo Srbije je hotela brž ko ne Avstro-Ogerska Bosno osvojiti, kar bi za samostalnost Srbije velika nevarnost bila. Pad Rističevega ministarstva v Beogradu je zmaga ruskega vpljiva, in jako žgeči udarec za Andrassyjevo politiko v Orijentu. (A mogoče, da baš protivno sad zapadnega konzervativizma kajti če smo mi prav podučeni, Marinovič je konservativec. Uredn.) Kakor denes situacija stoji, so Rusija, Angleška in Francija na strani Turčije; Avstro-Ogerska in Nemčija pa proti njej. Srbsko ministerstvo je bil tisti predmet, za katerega ste se ovi dve stranki trgali. Rističev pad pričuje, da ste Avstro-Ogerska in Nemčija diplomatsko premagani. Turška raja pač ne gleda na to, kdo jo bo osvobodil, njej bo vsak osvoboditelj mil in drag dobrotnik. Vendar je pa bolj v prilog slovenske politiki, da se turški Slovani ali sami osvobode, ali da jih brača in ne tujec osvobodi. Če jih tujec osvobodi turškega jarma, jih ne bo osvobodil tolikanj za voljo njihovih, kolikor za voljo svojih koristi. Tujec se bo dal za svoje osvobodjenje od njih trdo plačati.

Iz Istre.

Dobili smo sledeče pismo s prošnjo da je objavimo:

„V časniku „Naša Sloga“ od 1. novembra t. l., št. 21, sem mogel brati, da za okraje Volovsko in Novigrad pri volitvi dne 17. t. m. mislijo mene kot poslanca za deželni zbor v Poreč voliti. Za to ne zaslužen meni darovano zaupanje izrekam svojo srčno zahvalo. Ob enem me pa dolžnost veže, v pravem času javno izreči, da ako bi ravno jaz voljen utegnil biti, bi te naloge iz sledečih uzrokov nikakor ne mogel prevzeti: prvič zato ne, ker pri deželnem

zboru v Poreči se le laško govori, a jaz laškega jezika nijsem dovolj zmožen in drugič zato tudi ne, ker mi moja mnogovrstna opravila ne dopuste, da bi se od istih za več dni odstraniti mogel.

Da bi pa za ta važni posel vendar poslanca iz novigradskega okraja dosegli, priporočam čast. volilcem enega ali drugega od sledečih mož, kateri so sposobnejši od mene, in sicer ali g. Franjo Šabc-a, občinski glavar v Novemgradu, ali g. Romualda Zupančič-a ob. glavar v Materiji.

Materija dne 6. nov. 1873.

Gašpar Kastelic.

Istrski Slovani imajo dobrega poslanca, naši slovenski zastopniki dobrega tovariša v g. Dinku Viteziču, kakor se vidi iz sledečega pisma, katero je g. Vitezič poslal svojim volilcem v pazinskem, voloskem, krškem in lošinskem okraji. Pismo se glasi:

„Što ste u mene, slavenskoga rodoljuba, Vaše pouzdanje položili, izabравši me Vašim zastupnikom na carevinskem vieću, Vi ste tim jasno posvjedočili, da se narodna čud u Istri nije ipak utrнула, ako je bila za nekoje vrijeme i zadriemala. — Važnost toga Vašega koraka je očevidna, jer ste Vi tim prekinuli zaprieke i prepone, o koje ste dosad zapinjali na putu Vašega narodnoga dostojanstva, pa tim i vaše sreće i Vašega blagostanja. — Naš mili narod, kojega ste Vi tim postavili na svoje vlastite noge, hoće se uvijek harnošću spominjati toga znamenitega čina. Početak je učinjen, sad netreba nego da napreduje misliti svojom glavom i raditi svojom voljom, pak je spašen. — Od moje strane budite pak uvjereni, da ja duboko osiećam svu dužnost, koju mi nalaže Vaš izbor, pak da ću savjestno braniti sve, što znam, da je Vam sveto i milo. — Moje su sile slabahne, nu one će se okriepiti saviešću Vaših pravica i ojačati mišljn, da su poduprte vrućimi željama tolikoga naroda i složnim radom tolikih suplemenika. — Ja bi Vam se bio želio svim lično zahvaliti na dičnom povjerenju, kojim ste me odlikovali, ali mi toga nisu za sad dopustile moje okolnosti. [Dok mi dakle nebude moguće izpuniti tu moju želju, izvolite primiti barem ovim putem najtopliji izraz moje najdublje zahvalnosti.

U Beču dne 26. listopada 1873.

Dinko dr. Vitezič,
zastupnik na carev. vieću.“

Telegrama „Slovenskemu Narodu“.

Iz Kočevja 7. nov. (Ob 11. uri 20 minut.) Od 77 oddanih glasov je dobil naš narodni kandidat Primož Pakiž 39 glasov. Teška je bila zmaga, a vendar je naša! Živeli slovenski volilci!

Iz Ribnice 7. nov. (Ob 4. uri in 15 min.) Primož Pakiž je izvoljen z 39 glasovi. Hočevár Braune je dobil 37 glasov. Jaklič en glas. Volitev se je vršila v lepem redu.

Domače stvari.

— (Volitev deželnega poslanca v laško-ribniško-kočevskem okraji) je včeraj izvršena in — kakor naš telegram iz Kočevja poroča — izvoljen je narodnjak, g. Primož Pakiž, katerega so naši prijatelji v dopisih „Slovenskega Naroda“ iz Laš

in Sodražice priporočali. Iz telegrama je razvidno, da je imel Slovenec samo en glas večine. G. c. kr. okrajni glavar Fladung je baje v Ljubljano poročal že davno: da v tem okraji gotovo zmaga kočevsko-nemški kandidat, g. Braune, župan in apotekar v kočevskem mestu. A pri volitvi so Slovenci nemške Kočevjarje vendar s složnostjo premagali. Živeli! Čujemo že po prejetju svojega telegrama še to, da je bila volitev takoburna in teška, da je g. Primož Pakiž kot volilec moral sam sebi glás dati. To je prav storil, kajti v tacih slučajih je tudi kandidat svoji stranki dolžan, zatajiti kako „skromnost“, ki bi stvari, ki jo ima on zastopati, kvarna biti mogla.

— (Volitev deželne poslanca) za kranjsko trgovinsko zbornico bode denes 8. novembra ob 4. popoldne. Vladni komisar bo g. pl. Vestenek. Nemškutarji kandidirajo dr. Schafferja. Glasovi, katere bo ta kandidat dobil so nenaravni, prav za prav nepostavni, kajti, ker je več izvoljenih narodnih odborikov trgovinske zbornice ali umrlo ali odstopilo, poklicala je vlada na svojo pest „namestnike“ t. j. kar take, ki so za izvoljenimi največ glasov dobili, to so pa nemškutarji. — Narodnjaki kandidirajo, kakor smo že povedali, ljubljanskega žitnega trgovca, g. Kušarja, in mi upamo, da se bodo vsi glasi za njega zedinili, da si g. Kušar menda nij poseben prijatelj našega lista. Nam je za narodnjaka in Slovenca, — to v prvi vrsti. Če bodo zopet razprtije in nepolitichnosti, krivda pade na razpornike, katerim to gotovo ne bode ne na čast ne na dobiček.

— (Slovenci na Dunaji) nameravajo, kakor se nam iz krogov tamošnjih višjih učiliščnikov piše, te dni napraviti veliko besedo na čast slovenskim državnim poslancem.

— (Tajnik slovenske „Mattice“) je postal v odborovi seji 6. nov. znani slovenski prestavljavec, prof. Tušek, s plačo 250 gld. Za začetek mu bo pomagal tajnikovati ljudski učitelj Praprotnik.

— (Potres) je bil v Ljubljani v noči od 6 do 7. nov. ob 3/4 na 1 po polnoči; ne posebno močan.

— (Zblaznela). Piše se nam od tu: Včeraj je ena mlada ženska v Krakovem oblaznela ali znorela. Ker je imela fiksno idejo, da je na „večno ferdamana“, je naj bolj resnici podobno, da je vsled pretiranih pridig o peklu in hudiči tako ostrašena bila, da je reva, še mlado dekle, ob pamet prišla.

— (Živinska kuga) se je zopet pokazala na hrvatsko-kranjske meji v hrvatski občini Prezid in Žagarje. Vsled tega je c. kr. kočevsko okrajno glavarstvo kranjske občine Osivnica, Draga, Loški potok in Trava kot tudi v okužen okraj spadajoče razglasilo in vse postavne pomočke in zabrane naložilo, da se kuga na Kranjsko ne razširi.

Poslano.

„Slavjansko pevsko društvo višjih šol v Gradci“ podaje s tem svojim društvenikom in prijateljem kratko poročilo o društveni delavnosti v letu 1873. Če ravno se število članov nij pomnožilo, ampak le skrčilo, ker nam Slovencem žalibože od bratov Hrvatov in Srbov nij prišla niti moralna niti materijalna podpora, je vendar društvo si svoj obstanek rešilo kljub neugodnim razmeram

še lepo v prid Slovanstva delalo. Vpisanih je bilo v celem 98 udov in sicer 54 podpirajočih, 39 izvršujočih in 5 ustanovnikov. Občna zbornica sta bila dva sklicana, eden kmalu začetka šolskega leta, eden pa kot izvanredni 18 febr. 1873. V prvem se je volil predsednik in devet odborikov, v drugem so se vršile zarad izstopa dveh odborikov dopolnitvene volitve. Odbor je pridno delal in imel v celem 11 sej. 3. dec. 1872 je pevsko društvo javno nastopilo pri svečanosti, katero je napravilo tehnično društvo „Vendija“ v spomin 3letnega svojega obstanka. Med družimi gosti smo takrat ondi videli z nami se razveseljajati v Gradcu navzoče deželne slovenske štajerske poslance. Drugikrat je društvo pokazalo svojo delavnost 30. jan. 1873, ko se je slavil spomin ustanovljenja našega društva. Moralni uspeh je bil te svečanosti nepričakovano dober. Meseca marca smo našim udom, posebno dijakom, začeli ustrezati z malimi zabavami, ki so se imenovale „tihi večeri“. Po dvakrat na mesec je odbor take večerne zabave aranžiral in dijaštvo je bilo s tem sila zadovoljno. Isto tako smo pozneje, ko je literarno društvo „Sloga“ svoje delovanje pričelo, vedno skupno delovali in v dijaških krogih se svojim bratovskim sodelovanjem čut za lepo in dobro vzbujali. 18. maja smo napravili izlet, katerega se je mnogo odličnih udeležilo. Že začetka meseca julija smo morali s „tihim večerom“ društveno delovanje končati, ker je dosti dijakov in udov Gradec zapustilo in se v domovino vrnoli. Velika zahvala za pospešno delovanje našega društva pa gre č. g. kapelniku Goršiču, kateri je vedno vse moči našemu društvu daroval. To je naše poročilo in želeli bi le, da bi se odlični narodnjaki bolj nego do sedaj za tako važno društvo menili. Podpornikov zunanjih skoraj nič nemamo in vendar 3 forinte marsikateri lahko daruje, če le hoče, da narodno čustvo med dijaki v tujem mestu ne hira. Delajmo, da nam ne bo treba v sramoto slovanstva to opustiti, kar smo s težavo si priborili. Vse za omiko! za povzdigo narodnega čustva!

V Gradci, 4. novembra 1873.

Za odbor:
Franjo Stifter,
podpredsednik.
Drag. Venger,
tajnik v prošlem letu.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry v Londonu.

Odkar je Nj. sv. papež po rabi izvrstne Revalesscière du Barry srečno zopet ozdravel in je mnogo zdravnikov in bolnišnic njeni učinek pripoznalo, ne bo nikdo več nad močjo te drage zdravilne hrane dvomil in navedemo sledeče bolezni, katere brez porabe zdravila in brez stroškov odstrani: bolezní v želodeci, v živcih, na prsah, pljučah, jetrah, na žlezah, na slizni koži, v dušnjaku, v mehurju in na ledvici, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprevajljivost, zapor, dristo, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so se vsem zdravilam zoperstavljale:

Spričevalo št. 73.877.

589, Wienerthorgasse, Ofen.
28. februarja 1872.

Samo 2 dni sem užival Revalesscière. To izvrstno zdravilo je pri meni, v mojem obupnem položaji čudeže storilo, zaradi česar te zdravilno sredstvo smelo drugo razodetje za trpeče človečanstvo imenujem. Izvrstna Revalesscière me je od nevarnega katara na pljučah in v dušnjaku, od vrtoglavice in tiščanja v prsih odrešila, katere so vsem lekom kljubovale. To čudežno zdravilo zasluži torej največ hvalo in se more trpečemu človečanstvu najboljše priporočiti.

Florian Koller,

c. k. vojaški upravnik v pokoji.
Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.,

— Revalesscière-Biscuiten v pušicah á 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Listnica uredništva. G. Z. Imaste prav, kosorep gad (t. j. tak, kateremu je bil rep odsekan) je — pravijo — zmirom bolj hud, kot drugi. A nas ne bo zadel.

Deželno gledališče v Ljubljani.

V saboto 8. novembra 1873.

Privikrat:

Nevarnost je v odlogu.

Vesela igra v dveh dejanjih, po francoskem poslovenil R. Perussek.

O s o b e.

Baronovka Vitre — — — — — gdč. Podkrajškova.
Albert, njen sin — — — — — gospod Schmidt.
Gospod de la Roseraie, chef v ministerstvu — — — — — gospod J. Noll.
Charlota, njegova soproga — — — — — gdč. Jamnikova.
Grof Favières, njen strije — — — — — gospod Kocelj.
Aneta, Charlota hišna — — — — — gdč. Gornikova.
Sluga gospoda de la Roseraie — — — — — gospod Rebolj.

Godi se v Parizu.

Potem privikrat:

Tihotapec.

Opereta v 1 dejanji, po J. Offenbach-ovem „der Schmuggler“ poslovenil Josip Cimperman.

O s o b e.

Jean Gustin, imenovan Samson — — — — — gdč. Piskarjeva.
Fanchette, njegova žena — — — — — gospa Odijeva.
Herkul, korporal finančne straže — — — — — gospod P. Kajzel.
Godi se v samotno stoječi hiši v podnožji Pirenej.
Prihodnja slovenska predstava bo v saboto 15. novembra 1873.

Dunajska borza 7. novembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovoih	68 gld	80 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	15
1860 drž. posojilo	100	—
Akcije narodne banke	938	—
Kreditne akcije	204	50
London	114	50
Napol.	9	14
C. k. cekini	—	—
Srebro	109	25

Zobne priprave za bolne na zobéh.

Znani zdravnik za zobe, med. in kirurg dr. Tanzer iz Gradca, ki je sedaj tukaj v Ljubljani, je iznašel ustno vodo „Antiseptikon“ (sredstvo zoper gnjenje), zobni prah in zobno testo, „pulcherin“ imenovano, sestavljeno že pred leti na umni, kemično fiziološki podlogi in upotrebjavano pri svojih zobobolnikih, kar se je vse tako prijubilo, da je moral prositi za dva privilegija, ki bi postavno branila pred ponarejanjem. Ta mu je avstro-ogersko trgovinsko ministerstvo že podelilo. Strokovnjaki so se o izvrstnosti dr. Tanzerjevih zobnih priprav na popolno zadovoljnost prepričali in morejo tiste kot iskušene in zanesljive najboljše priporočiti. Ustna voda „Antiseptikon“ zasluži v resnici svoje ime, ker odstrani brez sledu smrad iz ust, poškodovanih zob ali zobnega mesa, poškodovanju zob nasprotuje, je torej odvrača, zobno meso in mehke ustne dele krepeča, torej tudi dobro vpliva na prebavljenje in je izvrstno proti nalezljivim rečem. Ako se „Antiseptikon“ dalje rabi, ima to prednost, da zobne bolečine teši in da nikoli (kakor pogosto druge ustne vode) sklenine črno ne barva, ker iz čerčnih izlečkov pripravljeno, ne more nobene barve narejati. — Njegov „Pulcherin“ — zobni prah in zobna pasta delajo pri upotrebljevanju prijeten čut na zobe, katere dobro osnažijo in v njih naravne barve ohranijo, a nikoli zobnih živcev kemično ali mehnično ne poškodujejo in jim barve vzamejo, kar je torej izvrstna lastnost tega pripomočka za snaženje zob tako, da so torej rabiljive za vsako starost t. j. za otročje zobe in zobe pri starih. (285)